

1 Pojištění vkladů

Není možné, aby všichni klienti banky měli stejný přístup k informacím o bance. Nemohou proto kvalifikovaně posoudit aktuální situaci banky. Aby byli alespoň částečně kryti před nekalými praktikami v bance, bylo vytvořeno pojištění vkladů.

Pojištění vkladů zabezpečuje bezpečnost a důvěryhodnost bankovního systému. Posiluje makroekonomickou rovnováhu a stabilitu státu.

Pojištění je realizováno prostřednictvím státní pojišťovny nebo státního pojistného fondu. Slouží ke krytí části úhrady akcionářů nad jejich akciový podíl pokud se banka ocitne v úpadku.

Rada ES upravila tuto problematiku směrnicí o systému ručení a pojištění vkladů číslo 94/19/ES. Vklad je zde chápán jako „jakýkoliv kreditní zůstatek, jenž představuje peněžní prostředky vložené na účtu, jako zůstatek plynoucí z normálních bankovních transakcí, které úvěrové instituce musí vyplatit za zákonných a smluvních podmínek, případně pak jakýkoliv dluh stvrzený certifikátem vydaným úvěrovou institucí.“ Na základě této směrnice má každý členský stát zavést jeden nebo více uznávaných systémů pojištění vkladů a stanovit výjimky a podmínky, za nichž mohou být bankovní instituce vyňaty z povinného systému pojištění vkladů. Členské státy mají tedy za povinnost garantovat vymahatelnost práv vkladatelů na náhradu ze systému pojištění vkladů. V České republice je problematika pojištění vkladů upravena zákonem číslo 21/1992 Sb., který byl novelizován v roce 1994 a 2001.

V roce 1994 vznikl na základě novely zákona o bankách číslo 156/1994 Sb. **Fond pojištění vkladů**. Fond má dvě funkce:

- preventivní pro banky, protože snižuje riziko panických výběrů vkladů z bank veřejností
- sanační pro vkladatele

Pojištěny jsou veškeré neanonymní pohledávky z vkladů včetně úroků vedených v české měně nebo v cizí měně, evidovaných jako kreditní zůstatky na účtech či vkladních knížkách nebo potvrzených vkladovým certifikátem, vkladním listem či jiným obdobným dokumentem.

Pojištěny nejsou pohledávky z vkladů bank, finančních institucí, zdravotních pojišťoven a státních fondů. Pojištěny nejsou pohledávky z vkladů, které je banka oprávněna zčásti zahrnout do svého kapitálu (podřízený dluh).

Výše náhrady se vypočítá z celkového objemu pojištěných vkladů jednotlivého vkladatele u dotčené banky a poskytuje se ve výši 90 % tohoto objemu maximálně však do výše ekvivalentu 25 tisíc EUR pro jednoho vkladatele u jedné banky. Do roku 2001 činila výše náhrady 80 % vkladů maximálně 400 000 Kč.

Na náhradu nemají nárok osoby, které:

- *mají k bance zvláštní vztah (její akcionáři a společnosti jimi kontrolované, členové statutárního orgánu a dozorčí rady, vedoucí zaměstnanci banky, společnosti pod kontrolou banky),*
- *osoby odsouzené v trestním řízení v souvislosti s praním špinavých peněz.*

Systému pojištění pohledávek z vkladů se musí účastnit všechny české banky. Pobočky zahraničních bank, které prokáží, že se účastní systému pojištění pohledávek z vkladů v domovském státě, který zabezpečuje stejnou úroveň pojištění vkladů jako český systém.

Fond získává své zdroje od:

- příspěvek bank činí 0,3 % z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů za předchozí rok, včetně úroků
- příspěvek stavebních spořitelů činí 0,1 % z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů za předchozí rok, včetně úroků
- výnosů z investovaných peněžních prostředků
- prostředky finančního trhu
- výtěžky z ukončených konkurzních a likvidačních řízení

V případě, že prostředky Fondu nestačily k vyplácení stanovených náhrad, poskytoval stát do roku 2001 50 % potřebných peněžních prostředků formou návratné finanční výpomoci a 50 % poskytla Česká národní banka formou bezúročného úvěru. Na základě novely zákona o bankách číslo 319/2001 Sb. získává fond chybějící peněžní prostředky na trhu.

2 Účtování pasivních obchodů bank

2.1 Účtová třída 1

- Termínové vklady emisních bank č. 137
- Přijaté úvěry od emisních bank č. 125
- Vklady jiných bank č. 136
- Úvěry od jiných bank č. 137
- Ostatní závazky vůči jiným bankám č. 130
- Závazky z jiných hodnot č. 16
- Závazky z cenných papírů č. 17

2.2 Účtová třída 2

- Vklady klientů č. 22
- Přijaté úvěry od klientů č. 23
- Emitované krátkodobé cenné papíry č. 26
- Účelově vázané vklady a závazky č. 27

2.3 Účtová třída 3

- Závazky z inkasa a ze zúčtování č. 325, 326

3 Specializované bankovníctví

Pasivním obchodům se v oblasti specializovaného bankovníctví věnují stavební spořitelny a významné jsou i hypoteční zástavní listy.

3.1 Stavební spořitelny

V České republice mohou působit stavební spořitelny od roku 1993. V současné době je na našem trhu 6 stavebních spořitelen:

- Českomoravská stavební spořitelna
- Modrá pyramida
- Stavební spořitelna české spořitelny
- Wüstenrot stavební spořitelna
- HYPO stavební spořitelna
- Raiffeisen stavební spořitelna

Největší část jejich pasiv tvoří stavební spoření.

Stavební spoření je účelové spoření podporované státem. Je postaveno na principu kolektivního spoření. Model je založen na tom, že účastníci tvoří dohromady solidární kolektiv účastníků, jejichž vklady jsou úročeny pevnou sazbou a ta je zaručena i pro úvěry.

Účastníkem stavebního spoření může být fyzická nebo právnická osoba.

Klient musí uzavřít se stavební spořitelnou písemnou smlouvu, v níž si určí výši cílové částky.

Cílová částka = vklady účastníka + státní podpora + úroky z vkladů a státní podpory - úhrady účtované spořitelnou + příp. úvěr.

Ve smlouvě musí být uvedena úroková sazba z vkladů a z úvěru, které jsou dle zákona závazné po celou dobu trvání vztahu a rozdíl mezi oběma sazbami může činit nejvýše 3 %. Nezbytnou součástí smlouvy jsou všeobecné obchodní podmínky, které přesně definují nabízené tarify a každá spořitelna si je vytváří sama. Předkládají se ke schválení Ministerstvu financí ČR.

Státní podpora v současné době činí 15% z ročně naspořené částky (max. 3 000 Kč ročně). Nárok na státní podporu se posuzuje vždy k 31. prosinci každého kalendářního roku. Klient může mít libovolné množství smluv o stavebním spoření i u různých stavebních spořitel, ale v jednom roce může čerpat státní příspěvek, vždy jen na jednu smlouvu. U starých smluv je státní podpora 4 500 Kč. Státní podporu může získat:

- občan ČR
- občan Evropské unie s povolením k pobytu v ČR a rodným číslem
- fyzická osoba s trvalým pobytem na území České republiky a rodným číslem přiděleným příslušným orgánem České republiky

Dále je účastníkům stavebního spoření, kteří splnili ve smlouvě sjednané podmínky, což je především naspoření předem dohodnuté částky (40 až 50 % cílové částky) a dobu střeďádání (v současnosti 2 roky), ale někdy i splnění určitého parametru spořivosti (hodnotící číslo, ohodnocovací číslo, atd.) nabídnuta možnost čerpání velmi výhodného úvěru na stavební účely spojené s řešením bydlení. Klient musí uzavřít se stavební spořitelnou písemnou smlouvu, ve které se zavazuje ukládat pravidelně (lze měsíčně, čtvrtletně, pololetně, ročně) dohodnutou částku, přičemž jde o minimální výši. Lze však ukládat i vyšší částky, nebo nepravidelné úložky. Stavební spoření lze zaplatit i jednorázově na 6 let dopředu. Hodně klientů ukládá také 20 000 Kč 1x ročně, zpravidla na konci kalendářního roku.

Minimální doba spoření je u smluv uzavíraných po 1. 1. 2004 šest let, u smluv uzavřených do tohoto data pět let.

Další důležitou výhodou je, že výnosy ze stavebního spoření nejsou zdaněny. A vklady jsou ze zákona pojištěny.

	Vybrané parametry					
2% / 4,75% min. naspoření: 40%	Tarif ⁷⁾	INVEST: 2% / 4,8% min. naspoření: 40% PERSPEKTIV: 2% / 4,8% min. naspoření: 35% ATRAKTIV: 1% / 3,7% min. naspoření: 38%	2% / 3% nebo 4% nebo 5% ²⁾ min. naspoření: 40%	Spořicí: 2% / 4,9% Úvěrový: 1% / 3,5% min. naspoření: 40%	2,1% / 4,8% 1% / 3,7% min. naspoření dle tarifní varianty: OK: 30%; OF: 40%; ON, OS: 50%	Nadstandard: NS: 2% ⁴⁾ / 4,7% NU: 1% / 3,9% Smart: 2% / 4,9% min. naspoření: 40%
1%, (max. 9 500 Kč)	Výše vstupní úhrady v % z CC	1%	1%, (max. 7 500 Kč)	1%	1% (max. 30 000 Kč)	NS, NU: 1,2 % nebo 1,8 % ⁵⁾ Smart 0,9 %
285 Kč	Výše úhrady za vedení účtu (ročně)	290 Kč	300 Kč (25 Kč/měsíc)	288 Kč (72 Kč/čtvrtletí) + 23 Kč výpis + 23 Kč výpis při ukončení	250 Kč + 30 Kč výpis + 30 Kč výpis při ukončení	360 Kč
ročně	Frekvence účtování	ročně ³⁾	ročně ⁴⁾	čtvrtletně	ročně	ročně
2 064 Kč ¹⁾	Zaplaceno během vázací doby	2 276 Kč ¹⁾	1 825 Kč	1 975 Kč	1 990 Kč	2 520 Kč

¹⁾ úhrada včetně max. možného ročního navýšení

²⁾ při uzavření smlouvy o stavebním spoření v 2. polovině roku hradí klient úhradu v poloviční výši

³⁾ v roce uzavření a ukončení smlouvy o stavebním spoření hradí klient úhradu za počet celých kalendářních měsíců (25 Kč měsíčně)

⁴⁾ možnost získání dodatečného úrokového zvýhodnění ve výši 1 % cílové částky

²⁾ úroková sazba je závislá na variantě st. spoření a výši splátky přiděleného úvěru

⁵⁾ možnost získání úrokového zvýhodnění ve výši 20% připsaných úroků ročně

⁷⁾ úroková sazba z vkladů / úroková sazba z úvěru ze stavebního spoření; definice tarifu se v jednotlivých stavebních spořitelnách liší

Výhody stavebního spoření

- z výnosů se neplatí daň
- 15 % státní podpora
- téměř nulové riziko investice
- vklady jsou pojištěny ze zákona
- nezávislost na kapitálovém trhu (úrokové sazby z vkladů i úvěrů jsou pevné po celou dobu trvání vztahu - vázací lhůtu)
- zvýhodnění klientů, kteří nečerpají úvěr (spořitelkům)
- velmi dobré zhodnocení finančních prostředků - přes 6 %
- možnost kdykoliv po 2 letech čerpat levný úvěr
- nízký úrok z úvěru ze stavebního spoření
- jeden klient může mít více smluv o stavebním spoření
- klientem může být každý, kdo má přiděleno rodné číslo a trvalý pobyt v ČR, tedy i občan jiného státu
- věk 0 až neomezeno

Nevýhody stavebního spoření

- jeden státní příspěvek na jednoho klienta
- státní podpora max. 3 000 Kč ročně na jednoho klienta
- spořicí fáze min. 6 let

Na počátku devadesátých let poskytovaly stavební spořitelny jenom stavební spoření. Postupem času začaly spořitelny nabízet více produktů. Důvodem byla snaha spořitelny udržet si stávající klientelu ale i získat nové.

Produkty Českomoravské stavební spořitelny:

1993 - 2003	2004	2005	2006
Stavební spoření	Stavební spoření	Stavební spoření	Stavební spoření
Úvěry / meziúvěry	Úvěry / meziúvěry	Úvěry / meziúvěry	Úvěry / meziúvěry
	Penzijní fond	Penzijní fond	Penzijní fond
	Zajištěný fond	Zajištěný fond	Zajištěný fond
	Smišený fond	Smišený fond	Smišený fond
	Fond peněžního trhu	Fond peněžního trhu	Fond peněžního trhu
		Nový zajištěný fond	Dluhopisový fond
			RŽP
			Postžiro
			Spotřebitelský úvěr
			Lišácká karta

Produkty HYPO stavební spořitelny

HVB Bank Czech Republic a.s.

- Kreditní karta HVB – HYPO stavební spořitelna
- Hypoteční úvěr

Allianz penzijní fond, a.s.

- Penzijní pojištění se státním příspěvkem, tzv. „Penzijní připojištění“

Generali Pojišťovna a.s.

- Kapitálové životní pojištění
- Investiční životní pojištění
- Pojištění úvěru - Rizikové životní pojištění
- Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, tzv. "Povinné ručení"
- Pojištění rodinných domů a bytových jednotek od počátku stavby

VICTORIA-VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.

- Důchodové životní pojištění
- Kapitálové životní pojištění

Pojištění léčebných výloh pro cesty a pobyt v zahraničí, tzv. "Cestovní pojištění"

3.2 Hypoteční zástavní listy

Hypoteční zástavní listy jsou dluhopisy, jejichž jmenovitá hodnota a poměrný výnos jsou **plně kryty pohledávkami z hypotečních úvěrů nebo částí těchto pohledávek** a popřípadě též náhradním způsobem podle zákona o dluhopisech. Součástí názvu tohoto dluhopisu je označení hypoteční zástavní list. Jiné cenné papíry nesmí toto označení obsahovat.

Hypoteční zástavní listy může **vydávat pouze banka podle zvláštního právního předpisu** upravujícího činnost bank se sídlem v České republice.

Hypoteční úvěr je úvěr, jehož splacení včetně příslušenství je zajištěno zástavním právem k nemovitosti, i rozestavěné. Úvěr se považuje za hypoteční úvěr dnem vzniku právních účinků zástavního práva. Pro účely krytí hypotečních zástavních listů lze pohledávku z hypotečního úvěru nebo její část použít teprve dnem, kdy se emitent hypotečních zástavních listů o právních účincích vzniku zástavního práva k nemovitosti dozví.

V době, kdy jsou aktuální výnosy HZL odvozené z výnosů dluhopisového trhu nižší než výše úroku, prodávají se ZHL za cenu vyšší, než je jejich jmenovitá hodnota a naopak.

- aktuální výnos do splatnosti propočtený na základě aktuální prodejní ceny a v budoucnu vyplacených výnosů je proto nižší, nebo vyšší než stanovený úrok
- aktuální výnos do splatnosti v době prodeje je platný za předpokladu, že investor drží HZL do doby splatnosti
- nákup HZL v době mezi výplatami úrokového výnosu (kuponu) je spojen i se zahrnutím alikvotního úrokového výnosu do prodejní ceny
- alikvotní úrokový výnos je část nominálního výnosu, která připadá držiteli HZL za období od emise HZL nebo od výplaty posledního kuponu

- se zkracující se dobou do splatnosti se cena přibližuje nominální hodnotě, změna ceny dluhopisu z tohoto důvodu je zákonitá a nesnižuje výnos do splatnosti kotovaný v době prodeje
- prodejní i nákupní cena HZL se každý den mění i z důvodu změny výnosů na dluhopisovém trhu, pokud investor drží HZL do doby splatnosti, cenové výkyvy výnos do splatnosti neovlivní

výhody HZL

osvobozeny od daně z příjmu

předem známý výnos

zajištěny nemovitostí (banka má v případě nesplacení hypotéky přednostní právo na uspokojení své pohledávky)

Klienti mohou nakupovat hypoteční zástavní listy prostřednictvím Patrie nebo banky emitující HZL.

Srovnání produktů

	HZL ČS VAR/11	HZL ČMHB VAR/15	HZL HVB 6,0/09
Druh investičního nástroje	dluhopis	dluhopis	dluhopis
Forma CP	na majitele / doručitele	na majitele / doručitele	na majitele / doručitele
Podoba CP	Zaknihovaný CP	Zaknihovaný CP	Zaknihovaný CP
Jmenovitá hodnota CP (CZK)	1 000 000,000	10 000,000	10 000,000
Trh	Oficiální volný trh	Oficiální volný trh	Oficiální volný trh
Obchodní skupina	1	1	1
Počet kusů v emisi	110	300 000	1 000 000
Jednotka obchodování	v procentech	v procentech	v procentech
Druh dluhopisu	Hypoteční zástavní list	Hypoteční zástavní list	Hypoteční zástavní list
Datum emise	4.10.2006	27.10.2005	4.2.2002
Datum splatnosti emise	4.10.2011	27.10.2015	4.2.2009
Úroková sazba	4,160	4,120	6,000
Ex-kupon	5.9.2007	28.9.2007	5.1.2008
Datum výplaty kuponu	4.10.2007	27.10.2007	4.2.2008